# ЛЕНІНСКАЯ ВУЧОБА

## № 6

ОРГАН КУЛЬТПРОПУ ЦК КП/б/Б

*Часопіс-падручнік для пачатковых парт-школ*

БЕЛДЗЯРЖВЫДАВЕЦТВА 1931

# ЛЕНІН СКАЯ ВУЧОБА

ЧАСОПІС-ПАДРУЧНІК
ДЛЯ ПАЧАТКОВЫХ ПАРТЫЙНЫХ ШКОЛ

ОРГАН КУЛЬТПРОПУ ЦК КП(б)Б

№ 6



БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА
МЕНСК — 1931

Заказ № 1255. 10.000 экз. (III). (2 арк.) Галоўлітбел № 1398.

Друкарня імя Сталіна.

*Д. Орліс.*

## НАРАСТАНЬНЕ ПРАДПАСЫЛАК РЭВОЛЮЦЫИНАГА КРЫЗІСУ І ЗАДАЧЫ КОМПАРТЫЙ.

(*Вынікі XI пленуму Выканкому Комінтэрну*).

XI Пленум Выканкому Комінтэрну падрабязна разглядаў тое становішча, у якім цяпер знаходзіцца капіталістычны сьвет. Пленум прышоў да вываду, што экономічны крызіс у краінах капіталізму ўсё паглыбляецца. З другога боку, у Саюзе ССР пролетарыят пасьпяхова будуе социялізм і з кожным днём паляпшаецца становішча працоўных мас.

Соцыялістычнае будаўніцтва ў Савецкім Саюзе, дзе зьнішчана ўсялякая эксплёатацыя, побач з ростам прыгнечаньня пролетарыяту і працоўнага сялянства ў краінах капіталізму і колёніях— прыводзіць да далейшага разгортваньня рэволюцыйнага руху.

Пленум адзначыў, што ў радзе краін хутка нарастаюць прадпасылкі рэволюцыйнага крызісу.

З другога боку, пленум падкрэсьліў, што буржуазія імкнецца знайсьці выйсьце з сучаснага крызісу шляхам організацыі інтэрвэнцыі супроць СССР.

Небясьпека контррэволюцыйнай вайны з СССР усё павялічваецца.

Пленум вызначыў, як компартыі капіталістычных і колёніяльных краін павінны змагацца за тое, каб стаць на чале рэволюцыйнага руху, як яны павінны змагацца супроць небясьпекі вайны і інтэрвэнцыі ў СССР.

## I. Экономічны крызіс паглыбляецца.

**Сучасны крызіс— самы жорсткі за ўвесь час існаваньня капіталізму.**

Ня гледзячы на тое, што экономічны крызіс пачаўся амаль 2 гады таму назад, у сярэдзіне 1929 г., яго канца яшчэ ня відаць. Наадварот, крызіс усё пашыраецца і паглыбляецца. У сучасны момант ужо няма аніводнай краіны, за выключэньнем, вядома, Савецкага Саюзу, якая не цярпела-б ад крызісу. Ахоплены і ўсе галіны прамысловасьці, за выключэньнем ваеннай, якая, наадварот, пашыраецца. Ваенная прамысловасьць цалкам забясьпечана заказамі капіталістычных дзяржаў, якія рыхтуюцца да вайны і інтэрвэнцыі.

Ахоплены ўсе галіны сельскай гаспадаркі.

Крызіс стаў сапраўды сусьветным і ўсеагульным.

У пачатку 1931 г. продукцыя прамысловасьці зьменшылася, у параўнаньні з самай вялікай продукцыяй перад крызісам, наступным чынам:

| | Скарачэньне продукцыі ў %% | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Уся прамысл. | Вугаль | Чыгун | Сталь |
| ПАЗШ . . . . . . | 38 | 35 | 57 | 60 |
| Англія . . . . . . | 21 | 25 | 49 | 62 |
| Германія . . . . . | 33 | 27 | 49 | 50 |
| Францыя . . . . . | 7 | 16 | 14 | 17 |
| Польшча . . . . . | 56 | 21 | 52 | 36 |

З гэтай табліцы мы бачым, паміж іншым, якім цяжарам крызіс адбіваўся на нашай буржуазнай суседцы—Польшчы.

Нават буржуазныя вучоныя - экономісты цяпер прымушаны прызнаць, што ў гісторыі капіталізму гэта самы глыбокі, самы цяжкі крызіс.

Яны пішуць аб тым, што гэты крызіс па велічыні скарачэньня продукцыі, па ліку беспрацоўных, па суме банкруцтваў *) у 3-5 разоў глыбей крызісу 1900 г. і 1907—1908 гг.

---

*) Банкруцтва—адмаўленьне капіталіста або капіталістычнай кампаніі ад выплаты сваіх даўгоў; адмаўленьне банку ад выплаты ўкладаў.

**Буржуазія імкнецца выйсьці з крызісу за кошт рабочае клясы.**

Як адбіўся крызіс на становішчы рабочае клясы? Мы маем у сучасны момант 35 млн. беспрацоўных. У гэты лік не ўваходзяць сельска-гаспадарчыя рабочыя, статыстыкі, якіх амаль няма. Трэба сказаць, што наогул буржуазная статыстыка ўвесь час імкнецца зьменшыць сапраўдны лік беспрацоўных, каб пакàзаць становішча лепшым, чым яно ёсьць на самай справе.

Побач з беспрацоўнымі існуе вялізарная армія напоўбеспрацоўных, якія працуюць толькі 2-3-4 дні на тыдзень.

У Польшчы лік афіцыйна зарэгістраваных беспрацоўных у аднэй толькі буйнай прамысловасьці дасягае ўжо 380 тыс.

Разам з напоўбеспрацоўнымі там ёсьць 500 тыс. цалкам ці часткова беспрацоўных з агульнага ліку ў 1 млн. рабочых, якія падлягаюць рэгістрацыі.

Палова польскага пролетарыяту церпіць ад беспрацоўя. Калі-ж улічыць і сельска-гаспадарчых рабочых, дык гэта лічба павялічаецца да 1 млн.

Усюды ў капіталістычных краінах павялічаецца рабочы дзень да 10-12-14 гадзін. 8-гадзінны рабочы дзень скасаваны нават там, дзе ён існаваў раней.

Ідзе наступленьне на заработную плату.

„Па амэрыканскіх статыстычных даных рабочыя страцілі за першыя 9 месяцаў 1930 г. 9 млрд. даляраў у выніку зьніжэньня зарплаты і пераходу на скарочаны рабочы тыдзень. Калі яшчэ дадаць страту ў заработках беспрацоўных, дык гэта сума за цэлы год дасягне 17 млрд. даляраў, г. зн. трэцяй часткі даходаў рабочае клясы“.

„У Германіі ўрад Брунінга выпрацаваў програму зьніжэньня зарплаты і пачаў з усёй энэргіяй ажыцьцяўляць яе: зарплата бэрлінскіх мэталістаў была зьніжана на 8 проц., мэталістаў Паўночна-Заходняй Германіі на 10 проц. Зьдзельныя стаўкі мэталістаў зьніжаны на 30 проц., а Мансфэльдзкіх*) рабочых на 12 проц. і г. д. Профсаюз тэкстыльных рабочых прымушаны констатаваць, што ў тэкстыльнай прамысловасьці зарплата фактычна зьніжана на 50 проц.“ („Правда“).

*) Мансфэльд—назва мясцовасьці ў Германіі.

Да гэтага трэба дадаць, што ў той час, як гуртовыя цэны як на прамысловыя, так і на сельскагаспадарчыя продукты значна ўпалі, капіталістычныя гандлёвыя компаніі здолелі затрымаць падзеньне раздробных цэн.

Дарагоўля б'е па кішэні рабочага і яшчэ больш зьніжае рэальную заработную плату.

Так, напрыклад, „паводле буржуазных статыстычных даных пражытачны мінімум сям'і ў 5 чалавек у Амэрыцы роўны 1.700 даляраў у год. Між тым, у штаце Алабама батрак можа ў найлепшым выпадку зарабіць 300 даляраў пры ўмове, калі ён будзе мець работу на працягу ўсяго году".

У Гішпаніі ў гэту зіму памешчыкі плацілі сямейным батракам па $1^1/_2$ пэзеты ў дзень (40 кап.), прычым, як правіла, сельскагаспадарчыя рабочыя мелі работу ня больш 10—12 дзён у месяц.

Толькі ў 9 з 77 капіталістычных краін існуе абавязковае дзяржаўнае соцыяльнае страхаваньне.

Нават у такой „перадавой" краіне як ПАЗШ няма страхаваньня ад беспрацоўя. Беспрацоўныя ў лепшым выпадку атрымліваюць жабрацкія падачкі ад прыватных добрадзейных організацый.

У тых-жа краінах, дзе соцстрах існуе па закону, буржуазія зараз імкнецца ўсялякімі сродкамі скараціць выдаткі на соцстрах.

Так, у Германіі намечана з 5.500 тыс. беспрацоўных даваць дапамогу толькі 1.750 тыс. чал.

Адначасова ўсе выдаткі на дапамогу беспрацоўным буржуазія імкнецца пералажыць на пролетарыят і павялічае адлічэньні ад заработнай платы на соцстрах.

Беспрацоўныя, ня маючы чым плаціць за кватэру, робяцца бяздомнымі, ня маюць прытулку. Начуюць па скв рах, вакзалах, пад'ездах... Расьце колькасьць самагубстваў і галодных сьмярцей.

Буржуазія імкнецца выйсьці з крызісу за кошт рабочае клясы, але гэта ёй не ўдаецца.

Беспрацоўе, скарачэньне заработнай платы зьмяншаюць пакупную здольнасьць рабочае клясы. Звужаецца рынак, яшчэ больш абвастраецца крызіс, растуць горы няпроданых тавараў. Беспрацоўны рабочы зьяўляецца кепскім пакупцом і с.-г. продуктаў. Капіталісты, рабуючы рабочых, тым самым прыводзяць і да далейшага абвастрэньня сельскагаспадарчага (аграрнага) крызісу.

**Крызіс зьнішчае бядняцка-серадняцкае сялянства.**

Усюды ў капіталістычных краінах ёсьць падзеньне цэн на продукты сельскай гаспадаркі.

„Сусьветныя цэны зьнізіліся ў параўнаньні з максімумам 1929 г. на пшаніцу на 69 проц., на бавоўну—на 50 проц., на каву — 70 проц. і г. д. пры адначасовым вялізарным узрастаньні запасаў".

„Фэрмэры ПАЗШ у 1930 г. за такі ўраджай, як і ў 1929 г., атрымалі на 10,8 млрд. марак менш".

„Сусьветныя запасы пшаніцы старога ўраджаю да моманту новага збору будуць складаць рэкордную лічбу ў 120 млн. квінталаў*) супроць 114 млн. у 1930 г. і 34 млн. у 1926 г." („Праўда").

І побач з гэтымі вялізарнымі запасамі, побач з тым, што пшаніцай у ПАЗШ і Канадзе апальваюцца паравозы, ёсьць ня толькі галадаючы пролетарыят, але і мільёны галадаючых сялян.

Так, напрыклад, у ПАЗШ маюцца экспортныя лішкі пшаніцы ў колькасьці 250—275 млн. бушаляў**). Побач з гэтым, калі ў радзе штатаў Амэрыкі ў мінулым годзе хлеб пагарэў, дык дзесяткі тысяч фэрмэраў літаральна пухлі з голаду.

У Кітаі, дзе сялянства разараецца няспыннымі войнамі і паборамі мілітарыстаў у 1930 г. галадала 71 млн. чалавек.

Сялянства церпіць ня толькі ад крызісу, яно церпіць і ад цяжару падаткаў, якія ўсё павялічаюцца, бо буржуазіі патрэбны грошы на ўзбраеньне. Ад гэтых падаткаў церпіць і рабочая кляса.

Асабліва вялікі цяжар падаткаў у Польшчы, якая энэргічна рыхтуецца да вайны з СССР. Так, адзін толькі пазямельны падатак у Польшчы вырас у параўнаньні з мінулым годам на 50 проц. Каб аплаціць гэтыя падаткі, сялянства за бясцэнак прадае рэшткі хлеба і жывёлу. За час панаваньня фашызму ў Польшчы запазычанасьць сялянства павялічылася з 2 да 5 млрд. злотых.

Абвастрэньне аграрнага крызісу ўсё больш зьмяншае пакупную здольнасьць сялянства. Звужаецца рынак для прамысловых тавараў. Такім чынам паглыбленьне аграрнага крызісу садзейнічае паглыбленьню крызісу прамысловага.

Наогул, для данага крызісу характарна гэта перапляценьне прамысловага і аграрнага крызісаў.

---

*) Квінтал = 100 *кг* = 1/10 тоны = 6,1 пуда.

**) Амэрыканскі бушаль пшаніцы = 27,22 *кг* = 1,66 пуда.

Крызіс усё паглыбляецца, ён яшчэ не дасягнуў пераломнага вышэйшага пункту, пасьля якога звычайна пачынаецца некаторае паляпшэньне, „рассасваньне“ крызісу.

**Перавагі соцыялістычнай гаспадаркі над капіталістычнай ніколі яшчэ ня былі так навочны, як цяпер.**

Гэта прымушаны прызнаць нават буржуазныя экономісты. „Вядомы перало́м,—піша амэрыканскі часопіс „Аналіст“,—наступіць, можа быць, недзе ў 1932 г.“.

Ажыўленьне ў справах наступіць пасьля стабілізацыі цэн на рынках, але ад гэтага нас аддаляюць, здаецца, годы і годы“ (ангельскі часопіс „Стэтыст“).

Побач з гэтым малюнкам загніваньня капіталістычнай гаспадаркі, няспыннага пагоршаньня становішча працоўных мас, асабліва навочны посьпехі соцыялістычнага будаўніцтва ў СССР.

518 новых буйнейшых прадпрыемстваў, 1040 МТС, колектывізацыя ня менш 50 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак у 1931 г. (апошняя лічба ўжо выканана) — будуць азначаць завяршэньне пабудовы фундаманту соцыялістычнай экономікі ў СССР.

Зьнішчаюцца рэшткі капіталізму—на базе суцэльнай колектывізацыі ліквідуецца кулацтва як кляса.

Увесь час паляпшаецца становішча пролетарыяту і працоўнага сялянства.

Нават найбольш варожыя да нас буржуазныя газэты прымушаны прызнаць посьпехі пяцігодкі.

Пролетарыят СССР дае прыклад рабочай клясе і працоўным капіталістычных краін, якім чынам можна знайсьці выхад з крызісу, пазбавіцца назаўсёды ад экономічных крызісаў, сапраўды палепшыць сваё становішча.

„Супярэчнасьці паміж капіталістычнай і соцыялістычнай сыстэмамі ніколі не разьвіваліся з гэтакай сілай, і перавагі соцыялістычнай сыстэмы перад сыстэмай капіталістычнай, ніколі яшчэ ня ўскрываліся так навочна, як цяпер...

„Разьвіцьцё“ клясавай барацьбы ва ўмовах далейшага разгортваньня сусьветнага экономічнага крызісу ставіць самыя шырокія працоўныя масы перад рашаючым выбарам: ці дыктатура буржуазіі ці дыктатура пролетарыяту (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

## II. Расьце небясьпека новых войнаў.

*Капіталістам патрэбны рынкі.*

Паглыбляецца крызіс, растуць запасы няпроданых тавараў. Фабрыкі і заводы працуюць з нагрузкай ня больш 40—60 проц.

Унутраны рынак у кожнай капіталістычнай краіне, дзякуючы зьбядненьню працоўных мас, звужваецца. Буржуазія шукае зьнешніх рынкаў, імкнецца вывозіць свае тавары ў іншыя капіталістычныя краіны і чужыя колёніі. Але тут яна сустракаецца з конкурэнцыяй іншакраіннай буржуазіі, якая таксама церпіць ад крызісу, таксама шукае зьнешніх рынкаў і колёній.

Такім чынам, буржуазія кожнай імпэрыялістычнай краіны, з аднаго боку, імкнецца заваяваць чужыя рынкі, з другога,— абараніць свой уласны рынак.

Свой рынак буржуазія абараняе высокімі мытнымі зборамі на заграгічныя тавары. Гэтыя зборы даюць ёй магчымасьць падтрымліваць высокія цэны на тавары на ўнутраным рынку і яшчэ больш абдзіраць рабочых і сялян.

З другога боку, утрымліваючы цэны на ўнутраным рынку, буржуазія вывозіць тавары заграніцу па значна ніжэйшых цэнах. Так, напрыклад, цэны на гатунковае жалеза ў Германіі ўпалі на ўнутраным рынку толькі на 3 проц., а экспортныя цэны на тое-ж жалеза зьніжаны на 23 проц.

Гэта і ёсьць політыка „дэмпінгу“, „бросавага“ экспорту. Побач з гэтай мытнай вайной ідзе ўзмоцненая падрыхтоўка да сапраўднай імпэрыялістычнай вайны.

*Рыхтуецца новая імпэрыялістычная вайна.*

Супярэчнасьці паміж імпэрыялістычнымі краінамі абвастраюцца. Так усё ўзмацняецца барацьба паміж Амэрыкай і Англіяй за тое, каму з іх быць самай моцнай у сьвеце імпэрыялістычнай краінай. Амэрыканскі капітал пранікае ў ангельскія колёніі, у Канаду, Аўстралію. Ангельскі і амэрыканскі капітал змагаюцца за панаваньне ў Цэнтральнай і Паўднёвай Амэрыцы, у Кітаі.

Гэта барацьба за рынкі можа быць вырашана толькі вайной.

Такім-жа чынам абвастраецца барацьба паміж Германіяй і Францыяй з-за перагляду пляну Юнга, г. зн. за палегчаньне тых плацяжоў, якія Германія плоціць Францыі пасьля імпэрыялістыч-

най вайны. Германія, у якой адабралі ўсе колёніі, рыхтуецца да новай вайны за колёніі.

Разгараецца барацьба паміж Франціяй і Італіяй за ўплыў па ўзбярэжжы Міжземнага мора на Бальканскім поўвостраве ў Паўночнай Афрыцы.

Растуць узбраеньні, будуюцца ваенныя заводы, браняносцы, паветраны флёт. Павялічаецца цяжар падаткаў на рабочых і сялян.

Буржуазія можа паспрабаваць знайсьці выйсьце з крызісу ў новай імпэрыялістычнай вайне. І ня толькі з крызісу экономічнага, але і з крызісу рэволюцыйнага.

Імпэрыялістычная вайна абяцае заваёву новых рынкаў. У час вайны можна будзе прадаць накопленыя запасы тавараў для арміі і ажывіць прамысловасьць; у час вайны знойдзецца „работа" для 35 млн. беспрацоўных, якіх можна будзе паслаць на забой, у час вайны можна будзе яшчэ мацней завіньціць гайкі фашыцкай дыктатуры і расправіцца з комуністычнымі партыямі і рэволюцыйнымі рабочымі.

Сваю падрыхтоўку да вайны буржуазія прыкрывае бясконцымі размовамі аб „разбраеньні", „прымірэньні народаў", „зблізэньні" былых варожых краін на шматлікіх міжнародных конфэрэнцыях.

Соцыял-дэмократы ўсюды дапамагаюць ёй у гэтай справе.

Разгледзеўшы ўсе факты, якія гавораць аб падрыхтоўцы новых войн, XI пленум ВККІ прышоў да наступнага вываду:

„Імпэрыялістычная політыка буржуазнай дыктатуры, абвастраючы ўсе супярэчнасьці сусьветнай імпэрыялістычнай сыстэмы, ствараючы паўсюды „ачагі" новых ваенных конфліктаў, вядзе да новых страшэнных імпэрыялістычных войн".

## III. Імпэрыялісты рыхтуюць інтэрвэнцыю супроць СССР.

**Францыя організуе антысавецкі саюз капіталістычных дзяржаў.**

Але імпэрыялісты шукаюць выхаду з крызісу ня толькі ў новай вайне паміж сабою. Куды" старанней яны рыхтуюцца да вайны з СССР.

Вайна з СССР таксама дапаможа прадаць тарварныя запасы; вайна з СССР таксама дасьць „работу" беспрацоўным, асабліва ў суседніх з намі краінах: Польшчы, Румыніі і г. д.; вайна з СССР дасьць магчымасьць падзя-

ліць расійскі рынак паміж буйнейшымі імпэрыялістычнымі краінамі.

Вось чаму і пытаньне аб рынках імпэрыялісты таксама могуць паспрабаваць вырашыць шляхам вайны з СССР замест вайны паміж сабою.

„Рост супярэчнасьці інтарэсаў імпэрыялістаў не паслабляе, але, наадварот, абвастрае небясьпеку вайны супроць СССР“ (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

Але, самае галоўнае, вайной з СССР буржуазія хоча зьнішчыць дыктатуру пролетарыяту на 1/6 частку земнай кулі і гэтым нанесьці рашучы ўдар рэволюцыйнаму руху ва ўсім сьвеце.

Вайна супроць СССР будзе адначасова імпэрыялістычнай вайной, г. зн. вайной за рынак і вайной контррэволюцыйнай, за зьнішчэньне дыктатуры пролетарыяту, за адстанаўленьне капіталізму.

Зразумела, чаму цяпер, калі, з аднаго боку—усё паглыбляецца экономічны крызіс у краінах капіталізму, з другога боку—зусім бясспрэчнымі сталі посьпехі пяцігодкі ў СССР, небясьпека інтэрвэнцыі асабліва абвастраецца.

Галоўную ролю ў падрыхтоўцы да інтэрвэнцыі супроць СССР адыгрывае Францыя. Гэта досыць выразна высьветлілася на процэсах „Промпартыі“ і „Саюзнага Бюро меншавікоў“.

У барацьбе супроць СССР Францыя абапіраецца, галоўным чынам, на Польшчу, забясьпечвае яе зброяй, дае пазыкі, імкнецца ўвесь час стварыць саюз Польшчы, Румыніі, Фінляндыі, Латвіі, Эстоніі супроць СССР.

У падрыхтоўку вайны супроць СССР уцягваюцца і іншыя малыя дзяржавы: Чэха-Славакія, дзе пры дапамозе францускага капіталу нябачана расьце ваенная прамысловасьць; Паўднёва-Славія, Балгарыя, Вэнгрыя ды інш.

За апошні час адбыўся цэлы рад так званых „аграрных конфэрэнцый“ з удзелам Румыніі, Вэнгрыі, Паўднёва-Славіі, Балгарыі і інш.

Гэтыя конфэрэнцыі нібы мелі на мэце дагаварыцца аб умовах міжнароднага гандлю хлебам у сувязі з крызісам. Але сапраўднай іх мэтай былі зусім ня пытаньні хлебнага экспорту, а пытаньні падрыхтоўкі вайны з СССР.

Цікава што і ПАЗШ таксама прымаюць энэргічны ўдзел у падрыхтоўцы да інтэрвэнцыі.

У Амерыцы была створана спэцыяльная комісія (комісія Легге), якая тэрмінова закупіла вялізарныя запасы тавараў, асабліва сельскагаспадарчых. Праводзілася гэта работа пад шыльдай дапамогі фэрмэрам, якія церпяць ад крызісу. Але фэрмэрская бедната і серадняцтва атрымала малую карысьць ад таго, што ў багатых фэрмэраў урад скупляў збожжа. Сапраўднай-жа мэтай комісіі Легге было організаваць запасы для забесьпячэньня армій, якія будуць ваяваць з СССР. А тэрмін пачатку інтэрвэнцыі, як вядома з процэсу „Промпартыі“, быў якраз перанесены на вясну 1931 г. Было скуплена сельгаспадарчых тавараў на 500 млн. даляраў і ўсе гэтыя запасы сабраны ў партовых гарадох, каб лягчэй было перакінуць у Эўропу.

**Польскі фашызм — перадавы атрад сусьветнай буржуазіі ў барацьбе супроць СССР**

Асабліва старанна рыхтуецца да вайны Польшча. Пабудавана шэраг ваенных заводаў. Калі ў 1926 г. на ваенных заводах працавала 21 тыс. чал., дык зараз працуе 65 тыс. чал.

Бясьперапынна ідуць транспорты са зброяй з Францыі ў Гдыню.

Гдыня, якая яшчэ нядаўна была маленькім мястэчкам,ператворана ў ваенны порт, з насельніцтвам у 50 тыс. чал. На францускія грошы пабудована спэцыяльная стратэгічная (ваенная) чыгунка. У прыгранічных мясцовасьцях будуюцца за кошт шарваркаў (бясплатнай працгужпавіннасьці сялянства) шматлікія ваенныя шосэйныя дарогі.

Каб забясьпечыць сабе яшчэ адзін порт на Бальтыцкім моры, Польшча прымае захады да далучэньня нямецкага гораду Данцыгу.

Польшча ўвесь час імкнецца захапіць Літву, якая знаходзіцца ў добрых адносінах з СССР і ў час вайны можа перашкодзіць Польшчы.

І, нарэшце, каб забясьпечыць сабе тыл, польскі фашызм старанна распраўляецца з рэволюцыйным рухам, з рабочымі і сялянскімі організацыямі.

У Заходняй Украіне, дзе прыгнечанае украінскае сялянства паліла памешчыкаў і кулакоў ня толькі польскіх, але і украін-

скіх „падпанкаў“, з рэволюцыйным рухам расправіліся з такой бязьлітаснасьцю, якой ня было наваг і пры царскім рэжыме.

Вось што пішуць аб зьдзеках над украінскім сялянствам у органе ЦК КП Заходняй Украіны „Наша Праўда“.

„З лёзунгам — без пардону і літасьці — рушылі на заходняукраінскія вёскі поліцэйскія „тысячкі“ ды кавалерыйскія дывізіі. Горш, як калісь дзікія татары, окупацыйныя банды рушаць ад павету да павету, ад вёскі да вёскі. Акружаюць вёску з усіх бакоў, зганяюць насельніцтва ў адно месца, распранаюць нагола і ня б'юць на колькасьць удараў, а на час. Па 15—30 мінут лупцуюць безабаронную сялянскую масу мужчын, жанчын, старых ды малых. Б'юць цапамі, нібы снапы на таку. Ад пабояў шмат гіне на месцы (6 забіта ў в. Курыўцох), а сотні дагараюць па шпіталях.

Зганяюць з хат жанчын на пляцы і кідаюцца „баявыя рыцары“ на перапалоханых жанчын і гвалтуюць іх.

А потым кідаюцца ад хаты да хаты і пераварачваюць усё да гары дном. Ломяць, зьнішчаюць, разьбіваюць, высыпаюць збожжа у гразь і перамешваюць з зямлёй, забіраюць куры, гусі, сьвіней і жывёлу, збожжа і сена і вывозяць з вёсак.

Руйнуюць будынкі коопэратываў і „Просьвіт“ ды тавар і маемасьць іх з зямлёю. Накладаюць контрыбуцыю на вёскі і бяруць заложнікаў. Пасьля выхаду пацыфікатараў („замірыцеляў“) вёска мае выгляд, нібы пасьля урагану. Нездарма, калі насельніцтва атрымае вестку, што ідуць карныя экспэдыцыі, яно кідае хаты на ласку лёсу і ўцякае хавацца ў лясы. Экспэдыцыі варочаюцца ў адны і тыя-ж вёскі па тры і больш разоў. Разрабаваны паветы Падгаецкі, Рагацінскі, Варажанскі, Збараскі, Бучацкі, Перамыскі, Самбірскі, Раўскі ды інш.“

Гэткая-ж „пацыфікацыя“ рыхтуецца зараз польскім фашызмам і на Заходняй Беларусі. Урад Пілсудзкага шукае толькі повады, каб разграміць і заходня-беларускую вёску.

Мэта гэтых карных экспэдыцый „замірыць“ крэсы, зьнішчыць комуністычныя рэволюцыйныя організацыі, нагнаць страху на сялянства, зрабіць яго няздольным выступіць супроць польскага фашызму ў час вайны з СССР.

**Пролетарыят Заходу павінен ператварыць контррэволюцыйную вайну супроць СССР у вайну супроць уласнай буржуазіі.**

Адначасова з падрыхтоўкай вайны супроць СССР міжнародная буржуазія ўжо арганізавала экономічную блёкаду.*).

У радзе краін (у Францыі, Бэльгіі, ПАЗШ, Канадзе) прыняты законы, якія часткова ці цалкам перашкаджаюць экспорту савецкіх тавараў у гэтыя краіны.

Мэта гэтых мерапрыемстваў — скарачэньнем нашага вывазу дабіцца і скарачэньня нашага ўвозу з-за граніцы (машын, абсталяваньня) і гэтым затрымаць выкананьне пяцігодкі.

Гэта кампанія супроць савецкага вывазу праводзіцца пад шыльдай барацьбы з савецкім „дэмпінгам" і вырабамі „прымусовай працы" ў Савецкім Саюзе.

Сапраўдны-ж „дэмпінг" ажыцьцяўляецца імпэрыялістычнымі краінамі, гэта мы ўжо бачылі вышэй.

Прымусовая праца, як відаць, таксама існуе не ў Савецкім Саюзе, дзе пролетарыят і сялянства працуюць самі на сябе, а ў капіталістычных краінах і ў колёніях, дзе яны працуюць на капіталіста і памешчыка.

Усе гэтыя байкі патрэбны буржуазіі для таго, каб падрыхтаваць грамадзкую думку да вайны з СССР.

Казкай пра савецкі „дэмпінг" буржуазія імкнецца выставіць Савецкі Саюз прычынай крызісу і гэтым адвесьці вочы ад сапраўдных вінавайцаў крызісу—саміх буржуяў.

Ці бачыце, СССР, дзякуючы посьпехам пяцігодкі, стаў вывазіць столькі тавараў на міжнародны рынак, што капіталісты ня вытрымалі конкурэнцыі і пачалі зачыняць фабрыкі. У выніку вывазу расійскага збожжа адразу палі цэны на хлеб.

Такім чынам, сапраўдная прычына крызісу, прычына беспрацоўя, прычына разарэньня сялянства—савецкая пяцігодка!

Значыцца, далоў пяцігодку! Няхай жыве вайна з СССР!

Ну, а што да таго, што вайна з СССР—гэта-ж ёсьць вайна супроць расійскага рабочага і працоўнага сялянства, дык аб гэтым няхай пролетарыят ня турбуецца.

---

*) Экономічная блёкада — такое становішча, калі краіна перашкаджае заграгранічнаму гандлю варожай ёй краіны, каб падарваць яе гаспадарку.

Бо самі-ж расійскія рабочыя і сяляне чакаюць не дачакаюцца пакуль іх прыдуць вызваляць ад „прымусовай працы" на бальшавікоў.

Гэтыя байкі старанна падтрымліваюцца ўвесь час соцыялдэмократамі, але трэба сказаць, што ніякім давер'ем з боку працоўных мас не карыстаюцца.

Так падрыхтоўваецца інтэрвэнцыя супроць СССР.

Але трэба сказаць, што вайна з СССР надта рызыкоўная рэч для капіталістаў.

СССР дастаткова ўзмацніўся і ў экономічных і політычных адносінах, каб даць належны адпор імпэрыялістам.

Мы пасьпяхова выконваем пяцігодку. Асноўныя масы сялянства, увайшоўшы ў колгас, становяцца моцнай і трывалай апорай савецкае ўлады.

Шматмільённыя масы працоўных СССР падтрымаюць рабочую клясу ў барацьбе з інтэрвэнцыяй.

З другога боку пролетарыят Захаду не дазволіць павесьці сябе на вайну з СССР, і ён ператворыць контррэволюцыйную вайну з СССР у вайну супроць уласнай буржуазіі.

„Ва ўмовах крызісу, які паглыбляецца, і усё больш нарастаючай няўстойлівасьці ў капіталістычных краінах пры адначасовым узмацненьні экономічнай і політычнай магутнасьці Саюзу ССР, узброены напад на Саюз ССР азначае цяпер галоўную небясьпеку для тых, хто адважыцца парушыць мір і напасьці на Савецкі Саюз". (Рэзолюцыя VI Зьезду Саветаў СССР).

## IV. Рэволюцыйны крызіс набліжаецца

**Як фашысты, так і соцыял-фашысты — толькі 2 партыі буржуазіі ў яе барацьбе з рабочай клясай.**

Ва ўсіх краінах буржуазія імкнецца скінуць цяжар крызісу на плечы рабочых і працоўнага сялянства, на плечы працоўных колёній і поўколёній.

Але на наступленьне буржуазіі пролетарыят адказвае контр-наступленьнем.

Буржуазія ўжо ня можа падпарадкаваць сабе масы тымі спосабамі, якімі яна рабіла гэта раней, да вайны. Яна ўсё больш і больш пачынае ўжываць мэтоды фашызму.

Што такое фашызм?

У асноўным, фашызм ёсьць адкрыты тэрор буржуазіі супроць рэволюцыйнага рабочага руху, адкрыты разгром рэволюцыйных рабочых організацый.

Фашыцкія партыі маюць спэцыяльныя баявыя організацыі. Банды фашыстаў сярод белага дня нападаюць на рэдакцыі комуністычных газэт, на будынкі комітэтаў комуністычнай партыі, на будынкі рэволюцыйных профсаюзаў, руйнуюць іх, зьбіваюць і забіваюць іх супрацоўнікаў.

Банды фашыстаў нападаюць і расстрэльваюць рабочыя дэмонстрацыі, мітынгі.

Фашысты забіваюць наасобных правадыроў комуністычнай партыі.

Усё гэта робіцца пры поўным падтрыманьні буржуазнай дзяржаўнай улады.

Фашыцкія партыі ўсюды кіруюцца, падтрымліваюцца, фінансуюцца буйнейшымі капіталістамі і абараняюць інтарэсы буйнога капіталу.

Было-б няправільна думаць, што ў тых краінах, дзе пануе фашызм, ці дзе буржуазія ва-ўсю ўжывае фашыцкія мэтады барацьбы з рабочай клясай, абавязкова павінны быць ліквідаваны ўсе рэшткі так зв. „буржуазнай дэмократыі", разагнаны парлямант, ліквідаваны буржуазныя „свабоды": свабода слова, свабода сходаў, выбарнасьць, забаронены іншыя партыі і г. д.

Парлямантарызм можа існаваць поруч з фашыцкай дыктатурай. Такое становішча маецца ў Польшчы.

У Польшчы ўжо рад гадоў існуе фашыцкая дыктатура. Компартыя загнана ў падпольле, дыктатар Пілсудзкі ня раз абзываў сойм „публічным домам", сапраўднай улады ў руках сойма амаль няма.

Але ўсё-ж такі сойм існуе, існуюць шматлікія буржузныя партыі, уключна да „соцыялістаў".

І сойм, і гэтыя партыі, і гэтыя „соцыялісты" (ППС) досыць часта робяць выгляд, што яны нават змагаюцца з фашыцкай дыктурай, крытыкуюць на старонках сваіх газэт політыку пілсудчыны, хаця на справе цалкам падтрымліваюць фашыстаў у іх барацьбе з рабочай клясай і компартыяй.

Для чаго гэта патрэбна буржуазіі?

Для таго, каб упэўніць рабочых, што буржуазныя партыі, асабліва соцыял-дэмократы, зьяўляюцца сапраўднымі барацьбітамі супроць фашызму і гэтым самым вырваць рабочых з-пад уплыву адзінага кіраўніка ў барацьбе з буржуазіяй і з яе фашыцкай дыктатурай—компартыі.

Але мала гэтага. Фашыцкія партыі імкнуцца падпарадкаваць свайму ўплыву і ўцягнуць у свае рады дробную буржуазію служачых, саматужнікаў, чыноўнікаў, інтэлігенцыю і найбольш адсталых рабочых.

Для гэтага фашысты, вядома, ніколі адкрыта ня кажуць аб тым, што яны зьяўляюцца партыяй, якая стаіць на варце інтарэсаў буйных капіталістаў і памешчыкаў. Наадварот, яны сябе выстаўляюць абаронцамі інтарэсаў усяго „народу“, абяцаюць нават (асабліва ў тых краінах, дзе яны яшчэ цалкам не захапілі ўладу, як, напрыклад, у Германіі) розныя палёгкі дробнай буржуазіі, сялянству і рабочым.

Нямецкія фашысты нават завуць сябе нацыянал-„соцыялістамі“.

Фашысты ўсюды арганізуюць свае фашыцкія профэсыянальныя саюзы, куды імкнуцца ўцягнуць рабочую масу.

Такім чынам фашысты ня толькі нішчаць і расстрэльваюць перадавых рабочых, але і імкнуцца ашукаць больш адсталых рабочых.

У гэтым яны падобны да соцыял-дэмократаў.

Соцыял-дэмократы ня толькі імкнуцца адурманіць рабочых, але актыўна і самі, сумесна з фашыстамі, расстрэльваюць рабочыя дэмонстрацыі, саджаюць комуністаў у турмы.

Так, напрыклад, у Англіі на чале ўлады соцыялісты, г. зв. „рабочая“ партыя. І гэтыя „соцыялісты“ вешаюць індыйскіх рэволюцыянэраў, саджаюць у турмы комуністаў.

У Германіі соцыял-дэмократы стаяць на чале паліцыі.

У Польшчы ППаўскія „боювкі“—военныя арганізацыі—сумесна з фашыцкімі бандамі страляюць у рабочыя дэмонстрацыі.

Такім чынам ня можна праводзіць непраходнай грані паміж фашызмам і буржуазнай дэмократыяй.

Абедзьве гэтыя формы зьяўляюцца толькі дзьвюма формамі дыктатуры буржуазіі, формамі, якія часта перапляталюцца паміж сабою і існуюць поруч адна каля аднэй.

З другога боку, ня можна праводзіць непраходнай грані паміж фашыстамі і соцыял-дэмократамі. Гэта толькі 2 партыі буржуазіі ў яе барацьба супроць рабочай клясы.

Соцыял-дэмократы паўсюды падтрымліваюць фашыстаў і падрыхтоўваюць наступленьне фашыцкай дыктатуры.

Соцыял-дэмократы самі зьяўляюцца соцыял-фашыстамі. Як правыя опортуністы ў партыях Комінтэрну, так і трацкісты якраз і супроцьстаўляюць буржуазную дэмократыю фашызму, разглядаюць соцыял-дэмократыю як ворага фашыстаў.

„Лібэральнае супроцьстаўленьне фашызму буржуазнай дэмократыі і парляманцкіх форм дыктатуры буржуазіі яе адкрытым фашыцкім формам—зьяўляецца адбіткам соцыял-дэмократычных уплываў у комуністычных радох“ (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

**Разгортваюцца стачачныя баі.**

Экономічны крызіс і наступленьне буржуазіі на пролетарыят, сялянства, на працоўных колёній прывялі да далейшага рэволюцыйнага ўздыму.

У чым выражаецца нарастаньне рэволюцыйнага ўздыму?

Далейшае разьвіцьцё рэволюцыйнага руху выразілася „у далейшым абвастрэньні стачачнай барацьбы і руху беспрацоўных“ (рэзолюцыя).

Правыя опортуністы і трацкісты ўвесь час лічылі, што ў час крызісу экономічныя стачкі немагчымы. У час крызісу ня можа быць барацьбы за заработную плату, за зьмяншэньне рабочага дня. За варотамі фабрык стаяць тысячы беспрацоўных, якія ў кожны момант гатовы замяніць стачачнікаў.

Але рэчаіснасьць паказала, што стачкі якраз былі найбольш шматлюднымі і найбольш упартымі ў тых галінах прамысловасьці, якія найбольш пацярпелі ад крызісу.

У Германіі, у Англіі, у Польшчы і Гішпаніі адбыліся шматлюдныя стачкі ў мэталёвай, тэкстыльнай, горнай прамысловасьці. У Індыі цяпер бастуе 150 тыс. рабочых у тэкстыльнай (джутавай) прамысловасьці, падрыхтоўваецца ўсеагульная стачка чыгуначнікаў.

У час гэтых стачак беспрацоўныя паказалі сваю клясавую сьвядомасьць.

Яны ня толькі не адыгрывалі ролі штрэйхбрэхэраў (стачкаломаў), але актыўна падтрымлівалі ўсе запатрабаваньні забастоўшчыкаў.

Соцыял-дэмократы ўсюды імкнуліся сарваць стачкі, здрадзіць рабочым.

Але трэба сказаць, што компартыі не заўсёды здолелі стаць на чале стачачнага руху. Компартыі яшчэ не навучыліся, як трэба кіраваць экономічнымі баямі пролетарыяту.

**На значнай частцы тэрыторыі Кітаю існуе савецкая ўлада.**

Разгортваньне рэволюцыйнага руху выразілася „у разьвіцьці і замацаваньні саветаў на значнай частцы тэрыторыі Кітаю“ (рэзолюцыя).

У Кітаі савецкая ўлада існуе на абшарах з 50—60 млн. жыхароў. Чырвоная армія налічвае 200 тыс. чал. і падтрымліваецца шматлікімі атрадамі „Чырвонай гвардыі“ і другімі партызанскімі сялянскімі атрадамі.

Апошні паход кітайскіх мілітарыстаў супроць Савецкага Кітаю скончыўся няўдачай.

У Кітаі на савецкіх тэрыторыях памешчыцкая зямля і маемасьць падзелены паміж працоўным сялянствам.

Сялянства вызвалілася ад уціску памешчыкаў і ліхвяроў. Для рабочых уведзены 8-гадзінны рабочы дзень. Конфіскаваны фабрыкі і заводы іншакраінных капіталістаў.

Прыклад Савецкага Кітаю штурхае рабочых і сялян астатняга Кітаю на далейшую барацьбу супроць іншакраінных імпэрыялістаў і ўласных генэралаў, памешчыкаў і буржуяў.

Разгортваецца стачачная барацьба рабочых. Пролетарскі рух у горадзе адстае ад размаху сялянскай рэволюцыі. Але сялянская рэволюцыя ідзе ў асноўным пад кіраўніцтвам компартыі, г. зн. пад кіраўніцтвам авангарда пролетарыяту.

„Факт стварэньня Саветаў і Чырвонай арміі абумоўлівае посьпех гегемоніі*) пролетарыяту ў нацыянальна-рэволюцыйным руху, у антыімпэрыялістычнай аграрнай рэволюцыі, гегемоніі, якая замацоўваецца ўжо ў пачатках дзяржаўнай улады“ (Рэзолюцыя XI пленуму).

**Індыйскія рабочыя і сяляне адыходзяць ад здрадніка Ганды.**

Разгортваньне рэволюцыйнага руху знайшло сваё выяўленьне „ва ўмацаваньні рэволюцыйнага руху ў колёніях“ (рэзолюцыя).

Так, напрыклад, у Індыі, апрача разгортваньня стачачнага руху у прамысловасьці, адбыўся за апошні час рад паўстаньняў супроць ангельскага імпэрыялізму.

---

*) Гігіена-кіраўніцтва,

Паўстаньні ў Пешавары, Шолапуры, Бірме, Берары, Коунпуры і ў радзе іншых абласьцей.

Індыйская буржуазія ўвесь час імкнулася затрымаць рэволюцыйны рух.

Доўгі час вялізарным аўторытэтам у масах карыстаўся Ганды, які лічыўся нават „сьвятым" чалавекам. Гэты „сьвяты" ашуканец, агент буржуазіі, увесь час вучыў рабочых і сялян, што барацьба з ангельцамі павінна быць толькі „пасыўнай". Грэх браць зброю, грэх забіваць людзей, узьнімаць паўстаньні, а тым больш грэх змагацца супроць уласных буржуяў, памешчыкаў, ліхвяроў.

Трэба абмежавацца байкотам ангельскіх тавараў, няўзносам падаткаў, трэба разьвіваць на вёсках саматужную ткацкую прамысловасьць, каб насаліць ангельскім тэкстыльным фабрыкантам.

Але цяпер індыйская буржуазія так напалохалася рэволюцыйнага руху рабочых і сялян, што канчаткова здрадзіла рэволюцыі, адмовілася ад усялякай барацьбы з ангельскім імпэрыялізмам.

Ганды падпісаў згоду з ангельскім віцэ-каралём*) у Індыі Ірвінгам аб адмаўленьні ад „пасыўнага супраціўленьня".

Цяпер ён езьдзіць па буйнейшых гарадох Індыі і заклікае насельніцтва зноў плаціць падаткі ангельскай уладзе.

Гэтай здрадай Ганды падрые свой уплыў на масы.

Бось што піша ангельская газэта „Таймс":

„У Бомбэе рабочыя сарвалі сьцяг Нацыянальнага конгрэсу**) і ўзьнялі чырвоны сьцяг рэволюцыі ў прысутнасьці Ганды, не дапусьціўшы яго выступленьня. Прадстаўнік рэволюцыйных рабочых ахарактарызаваў „сьвятошу" як здрадніка і агента капіталістаў. Яшчэ паўгода назад такая сустрэча Ганды ў Індыі была-б немагчымаю". У Каарачы абураныя масы хацелі расправіцца са здраднікам Ганды.

Гэты крах гандызму і відавочная для мас здрада нацыянальнай буржуазіі прыводзіць да большага ўзмацненьня ўплыву комуністычнай партыі на рабоча-сялянскі рэволюцыйны рух.

---

*) Віцэ-кароль—прадстаўнік ангельскага караля ў Індыі, які ад яго імя кіруе Індыяй.

**) Нацыянальны конгрэс—індыйскі буржуазны парлямант.

Компартыя змагаецца за вызваленьне ад ангельскага ўціску, за аграрную рэволюцыю, за Савецкую Індыю.

Апрача Індыі мы маем рад паўстаньняў у Інда-Кітаі, які зьяўляецца французскай колёніяй, у радзе іншых колёній.

**На Зах. Украіне, Заходн. Беларусі сялянства змагаецца супроць памешчыкаў і фашыцкага ураду.**

Нарастаньне рэволюцыйнага ўздыму выявілася „у разьвіцьці рэволюцыйнага сялянскага руху“ (рэзолюцыя).

Апрача сялянскага руху ў колёніях—разгортваецца сялянская барацьба і ў некаторых эўропэйскіх краінах: у Польшчы, у Гішпаніі.

На Заходняй Украіне сялянства паліла памешчыкаў, асаднікаў, кулакоў, высекала памешчыцкі лес.

На Заходняй Беларусі цяпер разгортваецца барацьба сялян супроць цяжару падаткаў, супроць шарваркаў (бясплатная працгужпавіннасьць), супроць фашыцкага зямляўпарадкаваньня. Не праходзіць дня, каб ня было сутычак сялянства з паліцыяй. Сярод сялянства ў Польшчы ўзмацняецца ўплыў комуністычнай партыі. Але пленум ВККІ адзначыў, што ўсё-ж агулом, работа компартыі сярод сялянства яшчэ недастатковая.

Посьпехі рэволюцыйнага руху знайшлі сваё выяўленьне і „у росьце палітычнага і організацыйнага ўплыву раду буйнейшых компартый“ (рэзолюцыя).

Так, компартыя Германіі вырасла за апошні год на 70 проц. і ставіць перад сабою задачу падвоіць лік сваіх членаў. На апошніх выбарах у Рэйхстаг (нямецкі парлямант) компартыя атрымала 4,6 млн. галасоў. Значна ўзмацніліся компартыі Кітаю, Чэха-Славакіі, Італіі, Інда-Кітаю.

Аформілася комуністычная партыя ў Індыі.

Але ўсё-ж такі пленум прызнаў, што паміж палітычным уплывам компартый і організацыйным замацаваньнем гэтага ўплыву ўсё яшчэ ёсьць разьбежка. Гэта значыць, што далёка ня ўсе рабочыя, якія прызнаюць правату компартыі, гатовы падтрымліваць партыю, галасуюць за партыю ў час выбараў, далёка ня ўсе яны ўцягнуты ў рэволюцыйныя профсаюзы, масавыя організацыі, якія ідуць за партыяй (прыкладам „Чырвоныя франтавікі“ у Германіі) у самую партыю.

**Рабочыя, радавыя члены с.-д. партый, адыходзяць ад сваіх правадыроў.**

Рост рэволюцыйнага ўздыму выразіўся і „ў рэзкім узмацненьні опозыцыйнага бражэньня ўнутры соцыял-дэмократыі“ (рэзолюцыя).

Рабочыя, радавыя члены соцыял-дэмократычнай партыі, пачынаюць разумець здрадніцкую політыку сваіх правадыроў. Усё часьцей мы маем выпадкі пераходу рабочых, старых соцыял-дэмократаў, у компартыю. Радавая соцыял-дэмократычная рабочая маса ўсё часьцей протэстуе супроць тых паклёпаў, якія друкуюцца ў соцыял-дэмократычных газэтах пра Савецкі Саюз, пра пяцігодку.

Радавая соцыял-дэмократычная маса пачынае протэставаць і супроць політыкі ўзбраеньняў, якая праводзіцца соцыял-дэмократычнымі правадырамі.

Так, напрыклад, у Германіі.

„Некаторыя соцыял-дэмократычныя мясцовыя організацыі і акруговыя зьезды рашылі прасіць парляманцкую фракцыю*) адхіліць крэдыты на пабудову броненосца „Б“. Кіраўніцтва Брэслаўскай організацыі партыі паведаміла парляманцкую фракцыю: „Шматлюдныя сходы соцыял-дэмократыі энэргічна протэстуюць супроць асыгнаваньня грошай на пабудову броненосца „Б“. У выпадку асыгнаваньня ўзьнікнуць вялікія цяжкасьці“. („Правда“ 15/IV-31 г.).

Рост рэволюцыйнага ўздыму выяўляецца і „ў нарастаньні опозыцыі дробнабуржуазных мас гораду, служачых і чыноўнікаў“.

Гэтыя слаі таксама церпяць ад цяжару крызісу, ад падаткаў, ад беспрацоўя, ад скарачэньня зарплаты.

Так, напрыклад, „са сьнежня месяца 1930 г. да лютага 1931 г. у Германіі тарыфныя стаўкі 6 млн. рабочых, служачых і чыноўнікаў былі зьніжаны на 6—8 проц.“. Таксама і ў Аўстрыі „мяркуецца скараціць зарплату ўсіх дзяржаўных служачых. Гэтае зьніжэньне зьбіраюцца паднесьці аўстрыйскім дзяржаўным служачым пад відам „надзвычайнай ахвяры“ ў карысьць дзяржавы“.

У Італіі маецца з „1-га сьнежня агульнае зьніжэньне зарплаты чыноўнікаў на 15 проц. Цяпер намячаецца далейшае агуль-

---

*) Парлямацкая фракцыя, г. зн. соцыял-дэмократычныя дэпутаты, якія сядзяць у парляманце.

нае зьніжэньне зарплаты рабочых на 10 проц., чыноўнікаў і служачых на 12 проц.". („Правда", 15/IV-31 г.).

Усё гэта садзейнічае расчараваньню гэтых слаёў насельніцтва ў політыцы буржуазных партый і соцыял-дэмократаў, стварае ўмовы для ўзмацненьня ўплыву компартый на дробнабуржуазныя слаі гораду.

Усе гэтыя факты, якія пералічаны вышэй і якія сьведчаць аб далейшым рэволюцыйным уздыме, „ствараюць умовы для нарастаньня прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў радзе краін Эўропы і для далейшага разьвіцьця рэволюцыйнага крызісу ў Кітаі і Індыі" (рэзолюцыя).

**У Гішпаніі буржуазія імкнецца прыдушыць рэволюцыю. Компартыя змагаецца за савецкую Гішпанію.**

У якіх краінах найбольш моцны рэволюцыйны ўздым?

Якраз у тых, якія найбольш церпяць ад эканомічнага крызісу: у Германіі, у Польшчы, у Гішпаніі.

У Гішпаніі цяжар крызісу, асабліва сельскагаспадарчага, надта вялікі, дзякуючы адсталасьці краіны, дзякуючы таму, што і да крызісу працоўныя масы жылі ў вельмі цяжкіх умовах.

У Гішпаніі сялянства перш за ўсё церпіць ад беззямельля. 2 проц. агульнага ліку ўласьнікаў зямлі, буйныя памешчыкі, валадаюць 67 проц. усіх зямельных угодзьдзяў, 38,5 проц. сялян валадаюць вучасткамі менш 1-го *га*, вялікая-ж колькасьць зусім безззямельная, яны арандуюць кавалкі зямлі ў памешчыкаў. Вялікая колькасьць батракоў пераходзіць ад аднаго памешчыка да другога і жывуць з сем'ямі па стайнях па 20—30 чалавек разам.

Вялікія абшары зямлі знаходзяцца і ў руках каталіцкай царквы, якая сваімі паборамі абдзірае працоўных.

Аб становішчы рабочае клясы мы ўжо пісалі. Крызіс у Гішпаніі прывёў да ажыўленьня рабочага стачачнага руху і барацьбы сялян за зямлю.

Справа дайшла нават да організацыі Саветаў у г. Барсэлёне і ў некаторых іншых мясцовасьцях. Гішпанскі кароль быў прымушаны адмовіцца ад улады. Улада перайшла ў рукі рэспубліканскага буржуазнага часовага ўраду. Але новы буржуазны ўрад і ня думае, вядома, аб тым, каб даць зямлі сялянам і палегчыць

становішча рабочых. Наадварот, пры дапамозе социял-дэмократаў, гішпанская буржуазія прымае крокі да зьнішчэньня рэволюцыйнага руху.

Задача гішпанскай компартыі—павесьці за сабою масы супроць новага ўраду, за аграрную рэволюцыю ў Гішпаніі, за ўрад рабочых і сялян, за Савецкую Гішпанію.

„Рэволюцыйны ўздым, які разгортваецца побач з непасьпяховасьцю спроб буржуазіі знайсьці вырашэньне асноўных супярэчнасьцяй капіталістычнага сьвету (асабліва ў колёніях) стварае ўмовы для нарастаньня прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў Германіі і Польшчы, для далейшага разьвіцьця рэволюцыйнага крызісу ў Кітаі і Індыі, і насьпяваньня прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў іншых краінах у залежнасьці перш за ўсё ад таго, ці зможа компартыя мобілізаваць і стаць на чале руху мас супроць наступленьня капіталу і палітычнай рэакцыі, ад таго, ці зможа компартыя давесьці пролетарыяту ды іншым працоўным масам на падставе іх уласнага вопыту неабходнасьць рэволюцыйнага выхаду з крызісу капіталізму“ (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

## V. Социял-дэмократыя—галоўная апора буржуазіі.

Каб гэтага дабіцца, каб сапраўды стаць на чале мас, компартыям трэба ў першую чаргу змагацца супроць социял-дэмократаў. Социял-дэмократы ўвесь час здраджваюць інтарэсам рабочае клясы.

„Усё разьвіцьцё социял-дэмократыі з часу вайны і ўзьнікненьня савецкай улады ў СССР ёсьць няспынны процэс эволюцыі*) да фашызму“ (рэзолюцыя пленуму).

Міжнародная социял-дэмократыя падтрымлівала буржуазію ў часы імпэрыялістычнай вайны. II Інтэрнацыянал дапамагаў у 1918—20 г.г. праводзіць інтэрвэнцыю ў СССР.

Социял-дэмократы прадалі і задушылі пролетарскую рэволюцыю ў Германіі, у Вэнгрыі. Социял-дэмократы ўсюды распаўсюджвалі байкі аб тым, што пасьля вайны настаў нейкі „організаваны“ капіталізм. Такі капіталізм, пры якім ня будзе ўжо крызісаў. Социял-дэмократы ўсюды заклікалі рабочых да „міру ў прамысловасьці“, да экономічнага супрацоўніцтва з капіталістамі,

*) Эволюцыя—разьвіцьцё.

г. зн. да пакорлівай работы на гаспадара. Соцыял-дэмократы поўнасьцю падтрымлівалі капіталістычную рацыяналізацыю, якая выцягвала з рабочага апошнія сокі, рабіла яго інвалідам у 30 год.

Соцыял-дэмократы ў час крызісу падтрымліваюць наступленьне буржуазіі на пролетарыят, здраднічаюць у час забастовак, даюць сваю згоду на зьніжэньне зарплаты, пасядаючы ў парлямантах, праводзяць скарачэньне выдаткаў на соцыяльнае страхаваньне. Соцыял-дэмократычныя дэпутаты ў парлямантах даюць сваю згоду на новыя выдаткі на ўзбраеньне, на падрыхтоўкі новых войнаў.

Трымаючы ўладу ў сваіх руках (напрыклад, „рабочы ўрад“ у Англіі), соцыялісты яшчэ адданей служаць буржуазіі.

Усе партыі II Інтэрнацыяналу, асабліва самая моцная з іх нямецкая, вядуць упартую работу па падрыхтоўцы да інтэрвэнцыі супроць СССР.

II Інтэрнацыянал падтрымліваў шкодніцкую і шпіёнскую дзейнасьць контррэволюцыйнай організацыі „Саюзнага Бюро меншавікоў“ у СССР.

Соцыял-дэмократычныя газэты распаўсюджваюць паклёпы аб савецкім „дэмпінгу“, „прымусовай працы“ у СССР, пішуць аб краху пяцігодкі ў той час, калі нават буржуазныя газэты прымушаны прызнаць посьпехі пяцігодкі.

Соцыял-дэмократы, падтрымліваючы інтэрвэнцыю, пішуць аб тым, што „вайна пагражае з Усходу“, з боку „чырвонага імпэрыялізму“.

У час падзей на Кітайска-Усходняй чыгунцы яны ўзьнялі лямант аб тым, што „чырвоны імпэрыялізм“ хоча захапіць кітайскую тэрыторыю.

„Усе гэтыя і падобныя ім факты выразна выкрываюць контррэволюцыйную ролю міжнароднай соцыял-дэмократыі, як галоўнай соцыяльнай апоры буржуазіі ў барацьбе з пролетарыятам. Для гэтага выкрыцьце соцыял-дэмократыі, выкрыцьце II Інтэрнацыяналу, вызваленьне рабочых мас з-пад уплыву соцыял-дэмократыі—ёсьць чарговая задача комуністычных партый, без вырашэньня якой немагчыма пасьпяховая барацьба пролетарыяту за сваё вызваленьне ад ланцугоў капіталізму“ (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

## VI. Чарговыя задачы компартый і барацьба на два франты.

Нарастаньне прадпасылак рэволюцыйнага крызісу залежыць перш за ўсё ад таго, ці змогуць компартыі стаць на чале руху мас.

Рэволюцыйны крызіс набліжаецца. Гэтаму асабліва садзейнічае паглыбленьне экономічнага крызісу як у прамыслювасьці, так і ў сельскай гаспадарцы.

Але ці абавязкова сучасны экономічны крызіс павінен прывесьці да рэволюцыі. Не, не абавязкова. Буржуазія можа ўмацавацца яшчэ на некаторы час за кошт большай эксплёатацыі рабочых, працоўнага сялянства, працоўных колёній. Яна можа прыдушыць на пэўны час рэволюцыйны ўздым, ня даць яму перарасьці ў рэволюцыйны крызіс.

Вядома, капіталізм павінен згінуць. Лад эксплёатацыі і драпежніцтва ня можа ўжо доўгі час існаваць побач з ладам соцыялізму ў Савецкім Саюзе.

Але пытаньне аб тым, калі капіталізм згіне, калі выбухне пролетарская рэволюцыя ў Польшчы, Германіі ці ў іншай краіне Эўропы, пытаньне аб тым, ці пераможа гэтая рэволюцыя, або будзе задаўлена так, як гэта было ў 1918-19 г.,—гэта залежыць перш за ўсё ад дзейнасьці саміх компартый.

Пленум прызнаў, што далейшае нарастаньне прадпасылак рэволюцыйнага крызісу знаходзіцца „у залежнасьці перш за ўсё ад таго, ці змогуць компартыі мобілізаваць і стаць на чале руху мас“.

Аднак, трэба сказаць, што компартыі ў радзе выпадкаў адставалі ад руху мас, ад радыкалізацыі (палявеньне) мас.

Так, напрыклад, у часе раду буйных стачак, яны не змаглі самастойна кіраваць пролетарыятам і кіраўніцтва аказвалася ў руках соцыял-дэмократаў, якія здрадзілі пролетарыяту. Праўда, у некаторых компартыях (нямецкай, польскай) ёсьць ужо вялікія посьпехі ў справе самастойнага кіраўніцтва клясавымі баямі пролетарыяту, але яны яшчэ недастатковыя.

Компартыі недастаткова кіравалі і выступленьнямі беспрацоўных, так не здавальняюча быў падрыхтаваны дзень барацьбы з беспрацоўем 25-II-31 г.

Компартыі не заўсёды змаглі стаць на чале выступленьняў сялянства: так гэта было ў Заходняй Украіне, дзе рад органі-

зацый КПЗУ недаацэніў значэньня сялянскага нацыянальна-вызваленчага руху. Так было і ў Гішпаніі дзе гішпанская компартыя сваячасова ня высунула лёзунгу захопу памешчыцкай зямлі.

Компартыі вялі недастатковую барацьбу з фашызмам. Так гэта было ў мінулым годзе ў Фінляндзіі ў часе фашыцкага перавароту. Фашысты арганізавалі паход у сталіцу Фінляндыі і руйнавалі рабочыя арганізацыі. Компартыя абмежавалася толькі радам масавых мітынгаў замест таго, каб арганізаваць рабочых да ўзброенага адпору фашыстаў.

**Рашучая барацьба супроць правага і левага опортунізму дапаможа компартыям ліквідаваць адставаньне.**

Гэта адставаньне трэба як мага хутчэй зжыць. Для гэтага компартыі павінны перш за ўсё пазбавіцца ўсялякіх рэштак опортунізму—як правага, так і „левага“.

Аднэй з такіх опортуністычных тэорый зьяўляецца тэорыя „мэханічнага краху капіталізму“. Капіталізм загнівае, капіталізм усёроўна загіне, так сказаць, „самацёкам“. Гэта тэорыя забывае на тое, што капіталізм загіне ў выніку клясавай барацьбы, у выніку пролетарскай рэволюцыі, а гэту рэволюцыю трэба о р г а н і з а в а ц ь.

Гэта тэорыя затушоўвае той факт, што ў сучасны момант усё залежыць ад актыўнасьці компартый, ад іх здольнасьці кіраваць масамі. Гэта тэорыя апраўдвае тое адставаньне компартый, якое пакуль што назіраецца.

Побач з гэтай тэорыяй стаіць тэорыя „стадый рэволюцыйнага разьвіцьця“. Згодна гэтай тэорыі перад рэволюцыйным крызісам павінен быць яшчэ нейкі „політычны крызіс“. Пры гэтым пад „політычным“ крызісам досыць часта разумеюць „крызіс вярхоў“, г. зн. такое становішча, калі пачалося ўжо замяшацельства, разлажэньне ў радах буржуазіі і яе ўлады. Рэволюцыйная-ж актыўнасьць мас пакуль што адстае.

Таварышы, якія сучаснае становішча лічаць толькі „політычным крызісам“, забываюць на нарастаньне рэволюцыйнага ўздыму, як-бы апраўдваюць адставаньне компартый ад гэтага ўздыму.

Бо, бачыце, пакуль ёсьць толькі політычны крызіс, пачакаем пакуль ён скончыцца і пачнецца рэволюцыйны крызіс, і тады будзем кіраваць масамі.

Ня можна адрозьніваць палітычнага крызісу ад рэволюцыйнага. Палітычны крызіс гэта і ёсьць рэволюцыйны крызіс. Крызіснае становішча для „вярхоў“, для буржуазіі і яе ўлады можа наступіць толькі ў выніку далейшага разгортваньня рэволюцыйнага руху мас, у выніку наступленьня рэволюцыйнага крызісу.

Компартыі павінны змагацца з гэткімі тэорыямі, павінны змагацца і з праявамі правага опортунізму на практыцы.

У чым выразіліся гэтыя праявы—раней ужо мы падрабязна казалі.

Гэта выразілася ў недастатковай барацьбе з соцыял-дэмакратамі, у думцы, што соцыял-дэмакраты „меншае зло“ для пролетарыяту, чым фашызм.

У недаацэнцы ваеннай небясьпекі і небясьпекі інтэрвэнцыі супроць СССР. У боязьні самастойна кіраваць клясавымі баямі пролетарыяту. У пасыўнасьці ў часе экономічных баёў, бо ўсёроўна, бач, у час крызісу стачачная барацьба карысьці ня дасьць і г. д.

Трэба сказаць, што побач з правымі былі і „левыя“ памылкі.

Так некаторыя таварышы лічылі, што экономічная барацьба ня тое, што немагчыма, але ўжо непатрэбна.

Мы маем, бач, вялізарны рэволюцыйны ўздым, і час цяпер ставіць пытаньне толькі аб узброеным паўстаньні ды аб палітычнай стачцы, якая мобілізуе масы на гэтае паўстаньне. Гэта думка прыводзіла да адмаўленьня ад профэсіянальнай работы. Так было ў Кітаі, дзе нават былі распушчаны рэволюцыйныя профэсіянальныя саюзы.

Ясна, што такія „левыя“ памылкі могуць прывесьці толькі да адрыву компартый ад мас.

„Левы“ загіб знайшоў сваё праяўленьне і ў несваячасовым насаджэньні саўгасаў і колгасаў у Кітаі, дзе сялянства яшчэ далёка не падрыхтавана да колектывізацыі.

У тым-жа Кітаі некаторы час лічылі, што батракам і чырвонаармейцам ня трэба даваць зямлі, бо, бачыце, батракі стануць уласьнікамі, а чырвонаармейцы замест вайны зоймуцца земляробствам і компартыя такім чынам скараціць сваю соцыяльную базу.

Ясна, што гэты „левы“ загіб прывёў толькі да развалу некаторых чырвонаармейскіх часьцей. Гэтая тэорыя была карыснай

толькі контррэволюцыі і кулаком, якія таксама супроць таго, каб батрак атрымаў зямлю.

„Левыя“ памылкі былі зроблены і ў адносінах да соцыял-дэмократыі. Нёкаторыя т. т. забываліся на розьніцу паміж соцыял-дэмократычнымі правадырамі і рабочымі радавымі членамі с.-д. партыі. І тых і другіх аднолькава лічылі соцыял-фашыстамі, замест таго, каб „організаваць адзіны фронт зьнізу“ з соцыял-дэмократычнымі рабочымі, імкнуцца вырваць іх з-пад уплыву правадыроў.

Пленум ВККІ прызнаў, што:

„...з часу X пленуму ВККІ цалкам разгромлены правыя ва ЎсеКП(б).

Разьбіты правыя і прымірэнцкія групоўкі ў компартыях капіталістычных краін, якія выражалі ўнутры комуністычнага руху націск наступаючага капіталу і соцыял-дэмократыі. Усё гэта садзейнічае бальшавіцкай консолідацыі *) сэкцый Комінтэрну на падставе пасьпяховай барацьбы як супроць правага опортунізму, які застаецца галоўнай небясьпекай, так і супроць „левага“ опортунізму, які яго жывіць...“

**Асноўныя задачы компартый—барацьба за большасьць рабочае клясы, барацьба з небясьпекай вайны і інтэрвэнцыі.**

Якія асноўныя задачы стаяць перад компартыямі Захаду?

*Першая задача*—барацьба за большасьць рабочае клясы ў мэтах падрыхтоўкі рабочых да рашаючых баёў за дыктатуру пролетарыяту.

Каб вырашыць гэтую задачу неабходна навучыцца самастойна кіраваць клясавымі баямі пролетарыяту, вырваць рабочых з-пад уплыву соцыял-дэмократаў.

Компартыі павінны разгарнуць барацьбу супроць звальненьня рабочых, за павышэньне зарплаты, за соцыяльнае страхаваньне за кошт капіталістаў, за 7-гадзінны рабочы дзень, за разбраеньне фашыстаў і ўзбраеньне рабочых.

Компартыі павінны організаваць рабочыя атрады самаабароны, высоўваць лёзунгі конфіскацыі зямлі памешчыкаў бяз выкупа, організаваць барацьбу супроць цяжару падаткаў, барацьбу за савецкую ўладу.

---

*) Консолідацыя-згуртаваньне.

*Другая чарговая задача*—гэта барацьба супроць імпэрыялістычнай вайны і ваеннай інтэрвэнцыі супроць СССР.

Пленум прызнаў, што работа компартый сярод салдат яшчэ досыць слабая.

Компартыі недастаткова выкарыстоўвалі для агітацыі ў масах кожны паасобны крок буржуазіі і с.-д. па падрыхтоўцы вайны-інтэрвэнцыі. Так, прынамсі, недастаткова растлумачылі масам значэньне працэсаў „Промпартыі“ і „Саюзнага Бюро меншавікоў“.

Компартыі павінны шырока папулярызаваць лёзунгі аб ператварэньні вайны імпэрыялістычнай у вайну грамадзянскую і аб ператварэньні контррэволюцыйнай вайны супроць СССР у вайну супроць уласнай буржуазіі.

„Ад актыўнасьці кожнага паасобнага комуніста залежыць, ці ператворыцца спачуваньне да рабочае клясы СССР з боку найшырокіх мас рабочых, працоўных сялян, прыгнечаных нацый капіталістычных краін у актыўную рэволюцыйную барацьбу супроць небясьпекі вайны і ваеннай інтэрвэнцыі супроць СССР, або капіталістам зноў удасца павесьці працоўных на братазабойчую вайну“ (рэзолюцыя XI пленуму ВККІ).

# ЗЬМЕСТ

ЦАНА 15 кап.